

DECIZIE

04 iunie 2014

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președintele ședinței, judecătorul
Judecătorii

Svetlana Novac
Tatiana Vieru, Oleg Sternioală

examinînd recursul declarat de către societatea cu răspundere limitată „Kervan-Prim”,

în pricina civilă la acțiunea civilă inițială formulată de către Comitetul Executiv al Găgăuziei împotriva societății cu răspundere limitată „Kervan-Prim” cu privire la încasarea datoriei, și acțiunea reconvențională intentată de către societatea cu răspundere limitată „Kervan-Prim” către Comitetul Executiv al Găgăuziei cu privire la constatarea nulității clauzelor contractuale,

împotriva încheierii Curții de Apel Comrat din 24 martie 2014, prin care a fost restituită cererea de apel declarată de către societatea cu răspundere limitată „Kervan-Prim” împotriva hotărîrii Judecătoriei Comrat din 23 decembrie 2013,

c o n s t a t ă:

La data de 15 martie 2013, reclamantul Comitetul Executiv al Găgăuziei s-a adresat în instanța de judecată cu o acțiune civilă împotriva SRL „Kervan-Prim” cu privire la încasarea datoriei.

În motivarea acțiunii, reclamantul a menționat că la data de 15 martie 2011 a încheiat cu pîrîta SRL „Kervan-Prim” contractul nr. 4, în temeiul căruia reclamantul Comitetul Executiv al Găgăuziei a transmis în proprietatea pîrîtei grîu alimentar în cantitate de 100 tone. Iar, pîrîta SRL „Kervan-Prim” s-a obligat să restituie reclamantului aceeași cantitate de grîu alimentar la expirarea termenului împrumutului.

Reclamantul Comitetul Executiv al Găgăuziei și-a executat integral obligațiile contractuale, prin transmiterea pîrîtei a împrumutului, fapt confirmat prin factura fiscală.

Termenul împrumutului a expirat la data de 01 septembrie 2011.

Iar, la data de 02 aprilie 2013, în adresa pîrîtei SRL „Kervan-Prim” a fost expediată o somație, prin care a fost informată despre necesitatea restituirii în

termen de 3 zile calendaristice din momentul recepționării somației a împrumutului, precum și a penalității pentru folosirea acestuia.

Cu concretizările ulterioare, reclamantul Comitetul Executiv al Găgăuziei a solicitat obligarea pârtei SRL „Kervan-Prim” de a restitui grâul alimentar în cantitate de 100 tone, a încasa din contul pârtei SRL „Kervan-Prim” în folosul reclamantului dobânda pentru folosirea grâului alimentar în cantitate de 11,25 tone, precum și a penalității în mărime de 192 400 lei.

La data de 03 decembrie 2013, reclamanta-pârta SRL „Kervan-Prim” a intentat o acțiune reconvențională împotriva Comitetului Executiv al Găgăuziei cu privire la constatarea nulității clauzelor contractuale.

În motivarea acțiunii reconvenționale, reclamanta-pârta SRL „Kervan-Prim” a menționat că grâul alimentar contractat în baza contractului de împrumut nr. 4 din 15 martie 2011, de fapt reprezintă ajutor din partea Federației Ruse pentru Comitetul Executiv al Găgăuziei, fapt confirmat prin certificatul de donație eliberat de Guvernul Federației Ruse din 09 septembrie 2010.

De asemenea, a mai indicat că clauzele contractuale de la pct. 3.7 și 3.8 din contractul de împrumut nr. 4 din 15 martie 2011 prevăd penalități exagerate, cu încălcarea reglementărilor din Codul civil și ale recomandărilor Băncii Naționale a Republicii Moldova.

Reclamanta-pârta SRL „Kervan-Prim” a solicitat constatarea nulității pct. 3.7 și 3.8 din contractul de împrumut nr. 4 din 15 martie 2011.

Prin hotărârea Judecătoriei Comrat din 23 decembrie 2013 acțiunea inițială a fost admisă.

S-a obligat SRL „Kervan-Prim” de a restitui Comitetului Executiv al Găgăuziei - grâul alimentar în cantitate de 100 tone.

S-a încasat din contul SRL „Kervan-Prim” în folosul Comitetului Executiv al Găgăuziei dobânda pentru folosire sub forma grâului alimentar în cantitate de 11,25 tone, precum și penalitatea în mărime de 192 400 lei.

S-a respins acțiunea reconvențională intentată de SRL „Kervan-Prim”, ca neîntemeiată.

Nefiind de acord cu hotărârea nominalizată, la data de 21 ianuarie 2014, SRL „Kervan-Prim” a depus o cerere de apel, solicitând casarea parțială a acesteia, în partea încasării penalității în sumă de 192 400 lei, cu emiterea în partea respectivă a unei noi hotărâri privind micșorarea cuantumului penalității încasate până la o rată rezonabilă, comparabilă cu taxa penalității organelor fiscale în cazurile întârzierii plăților la bugetele corespunzătoare ale țării.

Prin încheierea Curții de Apel Comrat din 21 februarie 2014 nu s-a dat curs cererii de apel, fiindu-i acordat apelantei un termen de 15 zile calculat din momentul recepționării prezentei încheieri, pentru depunerea apelului motivat.

Prin încheierea Curții de Apel Comrat din 24 martie 2014 a fost restituită cererea de apel declarată de către SRL „Kervan-Prim” împotriva hotărârii Judecătoriei Comrat din 23 decembrie 2013.

În dezacord cu încheierea Curții de Apel Comrat din 24 martie 2014, SRL „Kervan-Prim”, la data de 08 aprilie 2014, în termen legal a declarat recurs,

solicitînd admiterea acestuia, casarea încheierii instanței de apel, cu remiterea pricinii la Curtea de Apel Comrat pentru examinarea în fond a apelului.

În motivarea amplă a recursului, recurenta a indicat în esență că, instanța de apel nu a dat aprecierea corespunzătoare faptului că de către SRL „Kervan-Prim” nu a fost recepționată copia încheierii instanței de apel din 21 februarie 2014, privind acordarea termenului pentru lichidarea neajunsurilor.

Prin urmare, recurenta SRL “Kervan-Prim” nu a fost înștiințată în mod legal despre ședința judecătorească din 24 martie 2014, respectiv, a fost în imposibilitate să participe la ședința de judecată pentru a prezenta documente corespunzătoare.

Consideră că instanța de apel, prin acțiunile sale i-a lezat dreptul recurente SRL „Kervan-Prim” la un proces echitabil.

Conform art. 426 alin. (3) CPC, recursul împotriva încheierii se examinează în termen de 3 luni într-un complet din 3 judecători, pe baza dosarului și a materialelor anexate la recurs, fără examinarea admisibilității și fără participarea părților.

Studiind materialele dosarului, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție, consideră recursul întemeiat și care urmează a fi admis cu casarea încheierii instanței de apel și restituirea pricinii spre rejudecare din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 427 lit. b) CPC, instanța de recurs, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul și să caseze integral sau parțial încheierea, restituind pricina spre rejudecare.

Din materialele dosarului s-a constatat că intimatul Comitetul Executiv al Găgăuziei s-a adresat în instanța de judecată cu o acțiune civilă împotriva SRL „Kervan-Prim” cu privire la încasarea datoriei.

Iar, recurenta SRL „Kervan-Prim” a intentat o acțiune reconvențională împotriva Comitetului Executiv al Găgăuziei cu privire la constatarea nulității clauzelor contractuale.

Prin hotărîrea Judecătoriei Comrat din 23 decembrie 2013 acțiunea inițială a fost admisă, iar acțiunea reconvențională a fost respinsă.

Nefiind de acord cu aceasta, la data de 21 ianuarie 2014, SRL „Kervan-Prim” a depus cerere de apel nemotivată.

Prin încheierea Curții de Apel Comrat din 21 februarie 2014 nu s-a dat curs cererii de apel, fiindu-i acordat apelantei un termen de 15 zile din momentul recepționării prezentei încheieri, pentru depunerea apelului motivat.

Prin încheierea Curții de Apel Comrat din 24 martie 2014 a fost restituită cererea de apel declarată de către SRL „Kervan-Prim” împotriva hotărîrii Judecătoriei Comrat din 23 decembrie 2013.

Conform art. 365 alin. (1) lit. d) și e) CPC, în cererea de apel se indică inclusiv și motivele de fapt și de drept pe care se întemeiază apelul, precum și probele invocate în susținerea apelului.

În conformitate cu art. 368 alin. (1) și (2) CPC, dacă cererea de apel nu întrunește condițiile prevăzute la art. 364 și 365 și dacă cererea este depusă fără plata taxei de stat, instanța de apel dispune printr-o încheiere să nu se dea curs

cererii, acordînd apelantului un termen pentru lichidarea neajunsurilor. Dacă apelantul îndeplinește în termen indicațiile din încheierea judecătorească, apelul se consideră depus la data prezentării inițiale.

Iar în cazul neîndeplinirii în termen a indicațiilor instanței de apel din încheierea emisă în conformitate cu art. 368 alin. (1), survin consecințele dispozițiilor art. 369 alin. (1) lit. a) CPC, care reglementează restituirea cererii de apel.

Prevederile enunțate îşi au puterea legală şi necesită a fi aplicate la faza de primire a cererii şi apel, respectiv pînă la pregătirea pricinii către dezbaterile judiciare, ceea ce este prevăzut de art. 370 CPC.

Însă, Colegiul civil, comercial şi de contencios administrativ al Curţii Supreme de Justiție constată că instanța de apel a încălcat normele de drept procedural, din următoarele considerente.

La cazul dedus judecății, se constată că în privința recurente SRL „Kervan-Prim” nu a fost respectată procedura de citare legală pentru ședința instanței de apel din 24 martie 2014.

Conform art. 102 alin. (1) şi (6) CPC, instanța înștiințează prin citație participanții la proces privitor la locul, data şi ora ședinței de judecată. Citația sau înștiințarea se trimite la adresa menționată de parte sau de un alt participant la proces.

În baza prevederilor art. 105 alin. (1) şi (5) CPC, citația şi înștiințarea se trimit prin scrisoare recomandată cu aviz de primire sau prin persoana împuternicită de judecată. Data înmînării citației sau înștiințării se înscrie pe citație sau înștiințare în partea care se înmînează destinatarului, precum şi pe cotor şi se restituie instanței.

Iar, conform art. 370 alin. (2) CPC, instanța de apel citează părțile şi alți participanți la proces.

Reieşind din circumstanțele enunțate, instanța de recurs remarcă că, acțiunea instanței de apel privind dispunerea restituirii cererii de apel declarată de către SRL „Kervan-Prim”, fără a fi respectată procedura de citare legală în privința recurente SRL „Kervan-Prim” contravine normelor legale de procedură sus-indicate.

Astfel că, recurenta SRL „Kervan-Prim” a fost lezată în drepturile procedurale prevăzute de art. 56 CPC, în posibilitatea de a-şi apăra drepturile încălcate sau contestate, libertățile şi interesele legitime, nefiind respectat de instanța judecătorească ierarhic inferioară unul din principiile fundamentale ale dreptului procedural civil prevăzut în art. 26 CPC – contradictorialitatea şi egalitatea părților în proces.

Mai mult decît atît, instanța de recurs reține că la materialele dosarului lipseşte şi procesul-verbal al ședinței de judecată din 24 martie 2014, iar în încheierea din 24 martie 2014 nu este indicat numele şi prenumele grefierului, (f.d.100).

În conformitate cu art. 273 CPC, pentru fiecare ședință de judecată în primă instanță şi în instanță de apel, precum şi pentru fiecare act de procedură îndeplinit în afara ședinței (audierea martorului la locul aflării lui, cercetarea înscrisurilor şi

altor probe materiale la locul de aflare sau păstrare etc.), se întocmește proces-verbal.

Conform art. 270 CPC, în încheierea judecătorească se indică: locul și data emiterii; denumirea emitentului, numele membrilor completului de judecată și al grefierului; date despre participanții la proces, obiectul litigiului sau pretenția înaintată; problema asupra căreia se emite; motivele care au determinat concluziile instanței și legea guvernantă; dispoziția instanței; ordinea și termenul de atac al încheierii dacă este susceptibilă de atac.

În conformitate cu dispoziția art. 432 alin. (1) și (3) lit. e) CPC, părțile și alți participanți la proces sînt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Se consideră că normele de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care: în dosar lipsește procesul-verbal al ședinței de judecată.

În conformitate cu art. 432 alin. (5) Codul de procedură civilă, temeiurile prevăzute la alin. (3) se iau în considerare de către instanță din oficiu și în toate cazurile.

În asemenea împrejurări, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că instanța de apel a încălcat normele de procedură cu privire la citarea părților în proces și cu privire la obligativitatea întocmirii procesului-verbal al ședinței judecătorești, ceea ce constituie temei de casare a încheierii instanței de apel din 24 martie 2014.

Colegiul reiterează că, dreptul de acces la un tribunal constituie un element inherent al tuturor garanțiilor procedurale prevăzute în Convenție (CEDO, hot. Campbell și Fell vs. Marea Britanie din 25.02.1982). Or, cum drepturile fundamentale trebuie garantate într-o manieră concretă și reală, iar nu iluzorie și teoretică, imposibilitatea concretă de sesizare a unei instanțe de către persoana interesată constituie o încălcare a dreptului acesteia de acces la justiție (CEDO, hot. Airey vs. Irlanda din 09.10.1979).

Astfel, art. 6 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale stipulează că orice persoană are dreptul la judecarea pricinii ”în mod echitabil”, ceea ce implică, inclusiv, o procedură contradictorie și egalitatea armelor. Respectarea principiului egalității armelor presupune că fiecare parte trebuie să obțină o posibilitate rezonabilă de a-și prezenta cauza în condiții care să nu o plaseze într-o situație net dezavantajată în raport cu adversarul său, astfel încât între părți să se mențină un echilibru corect. Dreptul la o procedură contradictorie implică dreptul unei părți în procesul civil de a lua cunoștință de observațiile sau explicațiile date de cealaltă parte, precum și de a le discuta.

Totodată, instanța de recurs nu reține argumentele expuse în recurs privind nerecepționarea de către recurentă a copiei încheierii instanței de apel din 21 februarie 2014 privind acordarea termenului pentru lichidarea neajunsurilor.

Or, materialele dosarului atestă recepționarea de către recurenta SRL „Kervan-Prim” la data de 04 martie 2014 a copiei încheierii instanței de apel din

21 februarie 2014 privind acordarea unui termen pentru lichidarea neajunsurilor, (f.d.99).

Astfel, din considerentele menționate și avînd în vedere că, eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul, de a casa integral încheierea instanței de apel din 24 martie 2014 și de a restitui pricina spre rejudecare în instanța de apel, din faza primirii cererii de apel.

În conformitate cu art. 427 lit. b), art. 428, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție,

d e c i d e:

Se admite recursul declarat de către societatea cu răspundere limitată „Kervan-Prim”.

Se casează integral încheierea Curții de Apel Comrat din 24 martie 2014, în pricina civilă la acțiunea civilă inițială formulată de către Comitetului Executiv al Găgăuziei împotriva societății cu răspundere limitată „Kervan-Prim” cu privire la încasarea datoriei, și acțiunea reconvențională intentată de către societatea cu răspundere limitată „Kervan-Prim” către Comitetul Executiv al Găgăuziei cu privire la constatarea nulității clauzelor contractuale, cu restituirea pricinii spre rejudecare la Curtea de Apel Comrat din faza primirii cererii de apel.

Decizia nu se supune nici unei căi de atac.

Președintele ședinței,

Judecătorul

Svetlana Novac

Tatiana Vieru

Oleg Sternioală